

MILLIY ONG - MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHDA MUHIM OMIL

Kenjayeva Sevinch Shamsiddin qizi

*Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Tarix fakulteti
Milliy g'oya manaviyat asoslari va huquq talimi yo'nalishi 3-bosqich talabasi*

ANNOTASIYA

Ushbu maqolada milliy ong va milliy o'zlikni anglash tushunchalarining o'zaro bog'liqligi, mustaqillik yillarida xalqimizning milliy o'zlikni anglash yo'lida olib borilgan fidokorona xizmatlari, shuningdek, tarixiy xotirani va diniy qadriyatlarni tiklash milliy tiklanishining, o'zlikni anglashning muhim omili ekanligi borasida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: Milliy ong, milliy o'zlikni anglash, milliy g'urur, milliy iftixor.

Milliy ong – har bir millat yoki elatning uzoq tarixiy taraqqiyoti, turmush tarzi, ma'naviy-diniy e'tiqodi, madaniy rivoji jarayonida shakllangan dunyoqarashi, tafakkuri, e'tiqod va ishonch tuyg'ularini ifodalovchi tushuncha. Millat kishilarning barqaror tarixiy birligi bo'lib, umumiy turmush, til, madaniyat, ong va ruhiyatning birligi, o'ziga xosligi negizida qaror topgan. Milliy ong ijtimoiy ishlab chiqarish faoliyati, boshqa millatlar bilan muloqoti jarayonida paydo bo'ladi. U til bilan uzviy bog'liqdir. Tilda ifoda etilgan buyum, hodisa va raqamlar milliy ongda o'z ifodasini topadi va subyektiv obrazlar tariqasida bilimga aylanadi.

Milliy ong – milliy birlik va birdamlik tuyg'usi shakllanishining asosidir. Shu bilan bir qatorda milliy ong milliy o'zlikni anglash tushunchasi bilan ham chambarchas bog'liqdir. Millat mavjud bo'lishi uchun til, hudud va ma'naviyat asosiy shart bo'lgani kabi milliy o'zlikni anglash ham asosiy zaruriy shart hisoblanadi. O'zlikni anglash o'z mohiyatiga ko'ra millat va elatlar uchun xos bo'lgan ma'naviyat xususiyatlarini ifoda etib, o'z funksiyasiga ko'ra milliy manfaatlarni himoya qiladi.

Har bir millat va elatning o'zini real mavjud sub'ekt, muayyan moddiy va ma'naviyboyliklarini ifodalovchi etnik birlik, til, urf-odatlar, an'analar, qadriyatlarga mansubligini, manfaatlar va ehtiyojlar umumiyligini tushunib yetishga milliy o'zlikni anglash, - deb ataladi. Milliy o'zlikni anglash millatning muhim belgisi sifatida, faqat uning manfaatlarini ifodalab yoki himoya qilish bilan cheklanmaydi, balki shular bilan birga uning abadiyligini ta'minlab turuvchi mustahkam qo'rg'on hamdir. Siyosiy ma'naviyati, milliy ongi rivojlangan, milliy jihatdan o'zini o'zi anglab etgan xalq, millat mustaqillikning buyuk kuchiga aylanadi. Millatning, xalqning kuch qudrati uning soni bilan o'lchanmaydi, balki siyosiy yetukligi, milliy ongning o'sganligi, milliy g'ururi, milliy hissiyoti, milliy tuyg'uning qay darajadaliigi, o'z-o'zini anglab etganligi, milliy uyushganligi bilan belgilanadi.

Mustaqillikning dastlabki kunlarida milliy o'zlikni anglashning o'ziga xos xususiyati shunda bo'ldiki, milliy qadriyatlardan ko'ra diniy qadriyatlarni ko'tarish ustivorlikni tashkil qildi. Buning ob'ektiv sababi bor edi. Xususan, o'zbek xalqi ma'naviyati va ma'rifati rivojlanishining sho'rolar hukmronligi o'rnatilgungacha bo'lgan davri islom ma'naviyat va ma'rifati bilan chambarchas bog'langan bo'lib, u millatimiz ongi va ruhiyatining muhim qismini tashkil qilib kelgan. Xuddi shuning uchun ham bolsheviklar islomga qarshi kurash yo'li bilan millatni ham yo'q qilish mumkin, deb hisoblaganlar va shu siyosatni izchillik bilan amalga oshirishga intilganlar. Muhtaram birinchi prezidentimiz Islom Karimov ta'kidlaganlaridek, «Tarixdan ma'lumki, bir xalqni o'ziga tobe qilishni istagan kuchlar, avvalo uni o'zligidan, tarixidan, madaniyatidan judo qilishga intiladi».

Mustaqillikni qo'lga kiritganimizdan keyin tarixiy xotirani va diniy qadriyatlarni tiklash milliy tiklanishining, o'zlikni anglashning muhim omili sifatida ustuvor bo'lib keldi. U milliy birlikni mustahkamlashda va milliy taraqqiyotni yangi bosqichga ko'tarishda amaliy ahamiyat kasb etdi. Milliy o'zlikni anglash jadal suratlar bilan o'sib borishiga qaramasdan, O'zbekistonda millatlararo va fuqarolararo nizolarning bo'lmaganligi, ularning oldi olinganligi o'zbek millati uchun vazminlik, bag'rikenglik va boshqa millat vakillariga nisbatan hurmat kabilar xos bo'lgan xususiyatlardan sanaladi. Bilamizki, o'zbeklar o'z atrofida yashayotgan boshqa millat va elat vakillariga nisbatan do'stlik, birodarlik, hamkorlik, o'zbek xalqiga xos mehroqibat tuyg'ularini saqlab qola olganligi milliy o'zlikni anglashdagi yana bir o'ziga xos xususiyat hisoblanadi.

„ Milliy o'zlikni anglash deb ko'p gapiramiz. Lekin shunga munosib bo'lyapmizmi, degan tuyg'u meni qiynaydi, — dedi Shavkat Mirziyoyev. — Otabobolarimiz qiyin sharoitlarda, mehnat-mashaqqat bilan qanday buyuk ishlarni amalga oshirgan. Jadid bobolarimizni ham bekorga qatag'on qilishmagan. Chunki bilishardiki, ilm, g'urur, davlatchilik bizning qonimizda bor. Bu yerda hamma buyuk allomalarimizning ovozi eshitilib turadi.

Milliy o'zlikni anglash jarayonini amalga o'stirish yo'lida mustaqillikni mustahkamlashga fidoyi bo'la oladigan, jonkuyar, —muhtaram birinchi prezidentimiz Islom Karimov ta'biri bilan aytganda, «Biz fidoyi vatanparvarlarni tarbiyalashimiz», «Elim deb, yurtim deb yonib yashovchi, shu yo'lda hatto jonini ham ayamaydigan», «o'zidan so'ng ozod va obod Vatan qoldiradigan» farzandlarni tarbiyalashimiz zamon va mustaqillik talabidir. Bunga yurtimizda yashayotgan har bir kishi millatidan qat'i nazar mas'ul bo'lmog'i lozim. Yoshlarimiz tafakkurida o'zligini unutmaslik, otabobolarning muqaddas qadriyatlarini asrab-avaylash va hurmat qilish fazilatini qaror toptirish, ularning, men o'zbek farzandiman, deb, g'urur va iftixor bilan yashashiga erishish ma'naviy tarbiya ishimizning markazida turmog'i lozim.

Xulosa qilib aytganda, har biz o'zbek fuqarosi o'zida milliy ong, milliy g'urur va iftixor tuyg'ularini shakllantirishi lozim. Yoshlar ongi va qalbiga vatanga muhabbat va mas'uliyatlilik tuyg'usi singdirilsagina vatan ravnaqi yo'lida fidoyi farzand bo'lib kamol topishadi. Milliy o'zlikni anglash ruhiy, his-hayajon, ehtiros omilidir. Agarda milliy o'zlikni anglash rivojlangan bo'lsa, yuqorida qayd etganimizdek, millatning manfaatlariga, ayniqsa sha'ni, qadr qimmatini, obro'-e'tibori, g'ururi poymol etilishiga qaratilgan harakatlar yuzaga kelgan sharoitlarda, millatning barcha vakillari birlashib ketadilar, hatto millatning ichida o'zaro muxolafatda bo'lgan tomonlar ham millatning sha'ni, g'ururi, obro'-e'tiborini himoya qilish manfaati yo'lida birlashadilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. –Toshkent: “O‘zbekiston” NMIU,2018.
2. Karimov I.A. Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. 2 T., -T.: «O‘zbekiston», 1996.
3. Nigmanova U.B. Globallashuv sharoitida milliy-madaniy meros va qadriyatlarni saqlash zaruriyati. Mug'allim ham uzluksiz bilimlendiru 2023y.
4. Milliy yuksalish strategiyasi fanidan o'quv-uslubiy majmua Toshkent-2023. U.B.Nigmanova, A.M.Rasulova.